

Grootvaders

Ik had het gevoel dat het wel mee zou vallen, de emoties bij de begrafenis van de vader van mijn zwager: ver genoeg van mijn wereld af om te bedenken dat het me allemaal niet zo zou raken. De man was per slot van rekening bijna 83 en had een rijk leven gehad. Afstand dus. Dacht ik.

Vast patroon. Eerst de kinderen langs, voor de handjes en de sterkte wensen. Doet al eerder dan ik vooruit had gedacht. Laatste blik op de kleine man, stil in zijn kist en mager tot slot. Hij was moe, dat laat ie nog wel zien. Je gaat vast in de lege kerk zitten want je bent samen vroeg. Die sijpelt en stroomt langzaam vol, maar jij zit al in je gedachten, binnenin je eigen kop, rondstuiterend, heen en weer tegen de wanden van die krampachtige koepel zonder nooduitgang.

En je gedachten vestigen zich op hoe jij denkt ooit door jouw kinderen begraven te worden; hoe sta je heel dat leven en vlak voor het eind ten opzichte van elkaar, hoe ga je het samen vinden? Heb je liefde of penarie, een gemeenschappelijk leven of aparte levens los van elkaar, oorlog of vrede? Hebben ze verdriet als je dood gaat of laat het ze koud? Of zullen ze opgelucht zuchten?

En je kleinkinderen, als je die ooit krijgt?

Doe in godesnaam je best. Wees er.

Je schoonvader zit twee rijen vóór je in deze kerk, hij knikte je vrouw maar minuscuul gedag bij binnenkomst, tot haar pijn en twijfel. Hij laat zo vaak zijn kansen liggen. En ook jouw vader

maakt er bij tijden een potje van. Hebben jouw kinderen straks herinneringen aan opa om met de kerkgangers te delen? Ik hoop het maar.

Ik breek uit mijn breinbeklemming doordat ergens op de gang een kind het op een hartverscheurend huilen zet, vlak voor de dienst begint (achteraf hoorden we dat dat één van de kleinkinderen was op het definitieve moment van het sluiten van de kist).

De dienst begint.

En terwijl wij het eerste couplet van de intocht psalm staan te zingen, breekt mijn stem als ik lees wat er bovenaan de liturgie gedrukt staat.

Terwijl de kinderen het lichaam van hun vader binnendragen...

Hoe kun je dat ooit nog ontroender en duidelijker zeggen dan het hier staat? En dat is dan nog niet eens poëtisch bedoeld, het is gewoon een zakelijke mededeling op een liturgie zoals dat al jaren gebeurt. Maar het straalt onbedoeld zoveel gevoel uit.

De kinderen dragen het lichaam van hun vader... binnen.

Dragen het LICHAAM. Van hun VADER. Het lichaam van hun vader. Zijn lichaam.

Een laatste kans om nog lijfelijk bij hem in de buurt te zijn, om hem op te tillen en nog één keer bij henzelf in de buurt neer te zetten. Die kleine man. 'Kom maar papa, kom maar met ons mee naar binnen. Wij dragen je wel.'

Ik kan niet meer zingen.

En vanaf dat ogenblik is mijn dienst bepaald, mijn gedachten en mijmrichting zijn gestuurd.

Hun vader, mijn vader, haar vader. En ik, de vader van mijn kinderen.

De dominee praat over het beeld dat hij heeft van zijn opa's. En ik heb het mijne. Ik zie mijn opa's oud in een stoel. Ik zie ze, besef ik nu voor het eerst, nooit lopen of bewegen in mijn herinnering, ik zie ze als oude mannen in stoelen. Zittend, de ene opa te mopperen en de andere te lezen. Maar bovenal in een stoel. Soms te slapen.

'When I fall in *endless sleep*, I hope that I'll be buried deep' zingt Elvis Costello in *Shallow grave*. Kouwe voeten bij het graf. Sneeuw en ook-weer-zonnestrallen.

Ik kende de kleine oude man die we zojuist begraven hebben alleen van zo nu en dan op een verjaardag bij mijn schoonzus en zwager. Altijd interesse. Altijd kwam ondeugend het laatste grapje van hem.

Een man zo grappig als ie was. En hij was.

© Theo Bennes